

EGYENLŐSÉG.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, V. kerület, Széchenyi-utca 10.
a hová minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP.

SZERKESZTI

BOGDÁNYI MÓR.

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve 8 frt.
Félévre 4 »
Negyedévre 2 »
Egyes szám ára 16 kr.

A z E g y e n l ő s é g m e g j e l e n i k m i n d e n v a s á r n a p .

Vége!

Az 1868. évi december 10-ke korszakot alkotó napot képez a magyar izraelita vallásfelekezet történetében, mert e napon nyitották meg a magyar izraelita egyetemes egyházi gyűlést. De emlékezetes marad e nap már azért is, mert ekkor mondta ki Eötvös József báró azokat a szavakat, melyek a magyar zsidóság teljes és minden hátsó gondolat nélküli egyenjogusítását helyezték kilátásba. A felejthetlen miniszter a kongresszusi megnyitóban többek közt ezeket mondá:

„Az 1867. XVII. törvénycikk az izraelita lakosokat az ország keresztény lakosaival egyenjogú polgárokká tette a polgári s politikai jogok gyakorlásában; a kongresszus feladata eszközölni, hogy a hazában létező izraelita hitfelekezet, mint vallásos társulat is épen oly szabad, önálló és autonom testületet képezzen, mint a keresztény autonom egyházak. E magasztos cél kétségen kívül csak nagy akadályok leküzdésével érhető el, melyeket a kezdet nehézségei, a jelenlegi állapot rendezetlensége és a minden új rendezkedés iránt keletkezni szokott előítéletek és féltelmek még növelnek.“

Nagy idők, nagy emberek voltak azok, mikor az elnyomás éjszakáját követő szabadság hajnalát ily tettekkel és ily szavakkal üdvözölték! Mikor a kormány, mit sem törődve a szűkkeblűség és türelmetlenség békakuruttyolásával, bátran és öntudatosan haladt kitűzött célja felé, mikor egy magyar miniszter magasztos cél gyanánt hirdeté, hogy a hazai izraelita hitfelekezet ép oly szabad, önálló és autonom testületet képezzen, mint a keresztény autonom egyházak, mert a haza összes gyermekei közt vallás, faj vagy nemzetiségi különféleségük dacára fennálló elválaszthatlan szoros érdekközösséget elismerve, a honpolgárok jólétében a haza boldogságának és felvirágzásának legszilárdabb biztosítékait tekintette.

Ámde, fájdalom, az elhintett magvak a várt gyümölcsöket meg nem termék!

A nagy hazafi, kinek nemes lelkülete minden legcsekélyebb külső nyomástól — különösen felekezeti dolgokban — irtózott, s a mellett azon csalfa remény által ringattatva, hogy nemsokára az általános vallásszabadság különben is törvényre emelkedik, tágas tért engedett a zsidóság kebelében kifejlődött separatistikus szellem és központkerülő erők működésének, minek sajnos következménye az lett, hogy épen ellenkezője történt annak, a mi célba vétetett, mert az előbbi rendezetlen, egységes zsidóság helyébe egy ép oly rendezetlen, „háromságos“ zsidóság lépett.

Hogy a zsidóság a neolog, orthodox és statusquo hármass csillagzata alatt nem boldogulhat, az az első pillanatra felismerhető volt.

De a magyar zsidóság az évszázadokon át frequentált türelmi iskolában szerzett kitartási erőt megtagadta volna, ha ez ügyben eddigi szokásai ellenére türelmetlenkedik vala.

Álló 15 esztendeig tartott tehát ez a zsbasztó állapot, melybe csak néha-néha a három párt közt kiütött meddő béka-egérharcz hozott némi életet.

Időközben nagyon sok változáson ment át az államok szelleme. A nagy emberek, kiknek az igazságtalan elnyomás kinszenvedéseit végig megizlelni s égbekiáltó igazságtalanságát sajtó szívében megérezni alkalmuk volt, nagy részben kihullottak vagy visszavonultak s helyökbe lépett egy új, törpe nemzedék, mely az elnyomás fájdalmait soha sem érezve, s a szabadság érdekében még csak az ujját sem mozgatva, minden érdem nélküli parvenük módjára került a szabadság készen terített asztalához s most vérszemet kap, ha annak hulladékából más embernek is jut valami, megfélejtkezve arról, hogy sokan közülük, mint szerencsétlen röghöz kötött jobbágyok vagy külföldről ide szakadt idegenek ivadékai pusztán ama nagy idők és nagy embereknek köszönik jelenlegi helyzetüket.

És a mi legsajnosabb a dologban, hogy ezen elemek a dicsők emlékeit alkotásait, lerombolni törekednek és megingatják a liberalizmus és a kulturális haladás nagy vívmányait.

Ilyen körülmények közt a zsidók ellen elkövetett merényletek elmaradhatatlanok voltak. De e merényletek egyuttal a haza, a nemzet érdekeit is mélyen sérték, a zsidóság tehát házafias tettet követett el, midőn kilépve eddigi passzivitásából, melyben 15 év óta veszteglett, azzal a kérelmével járult a kormányhoz, hogy az 1868-ban megkezdett munka nemes kezdeményezője, báró Eötvös József által szándékolt módon teljes és méltó befejezést nyerjen.

Ami a kérvényjogosultságát illeti, legjobban támogatatik a fentérintett beszéddel, melyet báró Eötvös József az 1868-i kongresszus megnyitása alkalmával mondott. Nem is utalok a külföldre, a hol a zsidóság ügye rég teljesen rendezve van, de még arra sem, hogy e hazában sincs felekezet, mely már rég nem élvezné azon jogokat, melyeket nekünk most kérelmeznünk kell.

Mert elégségesnek tartom a pusztá tényt konstataálni, hogy roppant kínos az a tudat, hogy az állam bennünket mostoha gyermekeinek tartván, a felekezeti lét legprimitívebb jogait megtagadja tőlünk.

De célszerűnek tartom kérelmünk teljesítését a kormányzati politika szempontjából is, mert nem hiszem, hogy a kormány önmagától érthető főfelügyelete alatt működő és a kellő végrehajtó hatalommal felruházott szilárd belkormányzat mellett hasonló szabálytalanságok könnyen megtörténhetnének, mint a minőkről Szász Károly ur az utolsó hetekben regélt.

Miután ilyformán a fentjelzett kérelem, ugy az igazság és jogosság, valamint a czélszerűség és a helyes politika követelményeinek egyaránt megfclél, fel sem tehető, hogy az a magyar kormány által támogattni nem fogna. Ama ennyiben pedig a czélba vett nagy eredmény csupán csak ugy volna elérhető, ha a szervezkedés egy tökéletes egységes alapra fektetetik és feltétlenül a haza összes zsidóságára kiterjesztetik, ez pedig csak ugy lehetséges, ha azon válaszfalak, melyek a magyar zsidók jelenlegi három csoportja közt fennállanak, eltávolíttatnak: hazafiúi kötelessége mindnyájunknak oda hatni, hogy a rég nélkülözött békés egység helyreállíttassék, nehogy 1884-ben ismétlődjék azon hiba, mely 1868-ban elkövettetett.

Dr. Maislis Mór.

Az O. É.

Az O. É. egy ugynevezett ujságvállalat, melynek az a nemes feladata, hogy a fővárosi hírlapok reportereinek czipőit megkimélje, vagyis az O. É. olyan ujság, mely híreket gyűjt a szerkesztőségek számára azért, hogy egy hírért a fővárosi napilapok összes szerkesztőitől felszedhesse a honoráriumot. Teljes neve ennek a kövel nyomtató hirgyárnak „Országos Értesítő“, de miután e büszke, sokat ígérő czimnek még eddig nem felelt meg, röviden csak O. É.-nek hívják. Van azonban a fővárosban több hasonló vállalat s így a szegény O. É. nagy konkurrencziával áll szemben, a mit akként iparkodik legyőzni, hogy ha az egyik kolléga egyszer egy igaz hirt közöl, akkor nyomban a legkomolyabb félhivatalos stílusban neki esik és azt hazugságnak deklarálja, ha pedig a konkurrens hazudott, akkor az O. É. még nagyobb hazugság közlése által igyekszik túltenni az ellenfélen. A na-

vilapok szerkesztői hiába róják meg ez eljárást, az O. É. mindig tud valami ürügyet eljárása szépitgetésére, és mikor a szerkesztői türelem poharai már csordultig tele vannak, akkor O. É.-k elmennek kunyorálni és ígérnek jobb erkölcsöket, csak még egyszer bocsássanak meg nekik.

A lapszerkesztők már gyakran akarták megbüntetni ezt a megbizhatatlanságot és egyszer már el is határozták, hogy az O. É. tudósításait használni többé nem fogják, de miután egy szerkesztőtől sem lehet követelni, hogy azt, a miben közös megállapodás történt, hiven teljesítse is, minden a réginnél maradt, azaz: az O. É. tovább füllenthet, ugy mint azelőtt, és a lapok most már nem is haragudnak reája.

Hát a közönség? a szegény közönség olvassa a hazugságokat és elhiszi, mert hiszen nyomtatva vannak.

Nem szóltunk volna a hírlapirodalom tekintélyét eme mélyen sértő viszonyairól, mert ez tulajdonképen nem a mi feladatunk; de nem hallgathattunk tovább, mert e héten a kövel nyomtató hazugság olyan vakmerő csinyjével találkoztunk, melyre reflektálni kötelességünknek tartjuk annál is inkább, mert a magát „félhivatalosnak“ fitogtató O. É. egy otromba ferdtetés által magát a vallás- és közoktatásügyi minisztert olyan színben tüntette fel, mintha ő egyenesen a Függetlenség című szennylapból merítené kulturpolitikai elveit.

Az izr. kerületi elnökségek tudvalevőleg decz. 24-én köldöttségileg jelentek meg Trefort miniszter urnál, hogy neki egy általuk kidolgozott emlékiratot átnyujtsanak. Az O. É. ez alkalmat megragadta, hogy a lapokat e tényről tudósítsa, de miután attól tartott hogy könyomatos kollégái is hirül adják a szerkesztőségeknek, hát ő azzal akart túltenni konkurrensain,

TÁRCA.

Egy honvéd emlékkönyvéből.

— Az Egyenlőség eredeti tárcája. —

A nemzet mámorban uszott; folszabadulásának ünnepét hősi diadalokkal örökre kihatóvá, örökre maradandóvá látszék varázsolni; már küzeledtek a honvédek ős Buda várához, hogy annak messze látszó fokára is kitűzzék a diadal, az önállóság ragyogó jelvényét, az annyi diadalmas ütközet koszorújával ékes nemzeti zászlót. Ünnepi hangulat vonult át mindenki kebelén. Csak Ó-Budán a zsidók nem tudták, hogy ő nekik mennyi részt szabad az övéknek nevezni abból a nagy örömből.

Az övék is volt e haza, őket is e röghöz kötö az a szeretet, mely minden szivben él a szülőföldhöz azon hanthoz mely a legdrágábbat, az anyát rejti, azon kis helyhez, melynek minden porszeméhez a gyermek boldogságának elfeledhetlen emléke van csatolva; de őket ez az örvendő nép nem tekinti testvérnek, ez az örvendő nép bizalmatlan iránta egyedül azért, mert a közös elnyomásnak vas marka őket jobban szorítá, mert nagyobb megaláztatásnak voltak kitéve a közös ellenség részéről, mert annak az elnyomatási időnek hatalma őket nehezebben sujtotta, mert reájuk a harez után is csak rabszolgaság és elnyomás várt.

Ó-Buda zsidói is keserves kétkedéssel küzdöttek, de hősiiesen megállták a helyet, mert hazaszerotetők erősebb vala kétkedésüknél.

Hentzi ismerte jól az óbudai zsidókat, ismerte ezek érzelmeit és mikor híret vette Görgey tervénok, mely őt Budából kivetni akarta, a vár környékének szánt figyelemből a legnagyobb rész Ó-Budának jutott. Küldött is többször a zsidó-

község főembereihez, hogy bizonyos ígéretek által a maga érdekeire felhasználja, de a zsidók nem akartak tudni felőle, meg sem jelentek nála. És miután minden eféle kísérlete hajótörést szenvedett a zsidók hazafiságán, boszut forralt ezek ellen, és nyíltan fenyegette őket. A zsidók ezt jól tudták és nem is volt nagyobb rémük, mint mikor egy-egy olasz katona közójük tévedt.

Az óbudai sziget alsó végének irányában rövid kis utcza volt. Két házacska állott benne. Az egyikben egy szegény zsidó markotányos lakott, vagy jobban mondva lakott volna, ha nem járt volna mindig a magyar seregekkel. Annál irigyebb szemmel nézték azt a házat igen sokan. Mert a szegény zsidó markotányos volt, a kit otthon kellett hagynia, felesége is, meg leánya is. Feltette ő ezeket, különösen azt a Reginát, mert szép volt, nagyon szép, szebb mint kellett volna, és csak nagynehezen szánta magát arra, hogy eltávozzék tőlük.

Reginát ismerte az egész községben zsidó és nem zsidó egyaránt, és mindenki nagy jövőt jósolt neki, mert a szépség — ugy mondák — ebben a sajátságos időben nagy, igen nagy töke.

Egy szép reggel egyszerre csak arra ébred a család, hogy házacskájuktól nem messze katonai őrállás volt. Védelmükre volt-e ez, vagy csak bajukat szaporítá, azt a szegény család maga sem tudta. Az anya félt, Regina pedig az ő ártatlanságában nem törődött vele, a mint hogy az onnan jövő sóvár pillantásokra sem hederített.

Éltek, a mint lehetett, nyugodtan, visszavonultan, drágáiknak szentelve sóhajaikat, és boldogan a viszontlátás reményében.

A levegő mindig telibb lett vést jósló hírekkel. Már tudták, hogy a magyarok meg fogják ostromolni Budát; már érezték a szigorúbb rendszabályok súlyát mindenütt; már biz-

hogy olyasvalamint is közölt, ami nem történt. Így fogamzott meg a könyomatos agyban a következő miniszteri válasz, melynek végakkordjai így hangzanak:

»Végül kifejezést adott a miniszter azon nézetének is, hogy a zsidóságnak a középosztály állásai után törekvő iránya is kezd túlzottá lenni. Ő nagyon becsüli szellemi tulajdonaikat, de úgy vélekedik, hogy épen az állam érdekében áll, hogy ne csak iskolázott pályán, hanem a kézművesség és földművelés terén is értékesítsék azokat.«

A napilapok, melyeknek sejtelmük sem volt, hogy e szavak az O. É. kulcslyukon hallgatkozó reporteri fülének ferdítményei, kiadták egyszerűen, minden megjegyzés nélkül, habár egyik is, másik is szinte elcsodálkozott Trefort ur mondásán, mely sehogy sem illik egy kultuszminiszter szájába. De mivel csak zsidókról volt szó, az érdekes szerkesztő urak csodálkozásukat legfeljebb a munkatársakkal közölték, azzal a kárörvendő megjegyzéssel: No már megint jól befutott Trefort bácsi azoknak a szerencsétlen jordánoknak.

De a nagy közönség is megdöbbenve olvasta a miniszteri nyilatkozatot és különféle kombinációt fűzött a miniszteri beszédhez. Voltak, kik úgy is magyarázták, hogy Trefort ur e szavakat csak azért mondta, hogy a legközelebb beütendő Istóczy-Verhovay kabinetben is megtarthassa a vallás- és közoktatásügyi tárczát.

Egy szóval kimondhatatlan kínos hatást keltett e beszéd, annyira, hogy a miniszter maga kénytelen volt elferdített szavait helyreigazítandó, beszédének teljes szövegét közölni, mely szerint a miniszter a küldöttség előtt kijelenté:

»hogy negyven éves közpályán vallott elveit és működését tagadná meg, ha az izraelita hitfelekezetnek teljes vallás-egyenlőség utáni törekvéseit támogatni nem akarná.

A »hivatalos fogadtatás« után a miniszter a küldöttség tagjaival huzamosb ideig fesztelen beszélgetést folytatott; e

közben szóba jöttek az országnak különösen Galicziával határos vidékein tapasztalt anyakönyvi rendtelenségek, valamint a zsidó zugiskolák is, melyek ellen a miniszter már is erélyesen fellépett; hangsúlyozta erre a miniszter, hogy a zsidó hitfelekezet reputációja is megkívánja, hogy az e téren emelt panaszok véget érjenek és azért számít a küldöttség által képviselt zsidóság támogatására. A fajgyűlöletet, a melyet egyesek szítanak, a miniszter keményen elítélte s ama nézetének adott kifejezést, hogy a zsidók szellemi tulajdonságainak minden téren való értékesítése az asszimilációt nagyban fogja előmozdíthatni. Hosszabb eszmecsere után a miniszter elismeréssel szólván a zsidó hitfelekezet eddig már szervezett részének ügykezeléséről és intézményeiről, a miniszter és a küldöttség tagjai kölcsönösen ama reményüknek adtak kifejezést, hogy a zsidó hitfelekezet bizonyára felismerendi s teljesíti majd mindenütt kötelezettségeit, ha a törvényes autonómiával bíró hitfelekezetek jogaival fogna felruháztatni.«

Igy hangzik a hivatalos tudósítás arról a fogadtatásról, melyben a miniszter a küldöttséget részesíté. Hogy milyen óriási különbség van e közt és azon gyűlöletes kijelentés közt, melyet a lelkiismeretes O. É. ujságolt, azt fölösleges itt kiemelni. Tény, hogy az O. É. antiszemitáskodni akart, hogy »saját külön tudósítása« által az objektív tudósítást közlő konkurrensket lefőzze.

Hogy azok után, miket az O. É. e héten elkövetett, a kormány tovább türi-e, hogy e könyomatu hirgyár a félhivatalosság révén kacsákat ereszszen a világba, azt nem tudjuk; arra azonban figyelmeztetjük a könyomatos reportert, hogy ilyen nyilvánvaló füllentésekkel csak maga alatt vágja a fát, mert a lapok objektív értesítéseket követelnek a könyomatos reportertől, nem pedig tendenciózus ferdítéseket; és ha az O. É. antiszemita hazudo ás nélkül meg nem élhet, ám olvadjon be a Függetlenségbe, ugysis rosszul megy a dolga szegénynek.

Argus.

tos adatokat tudtak felőle, honnan minő csapat tolul az ősi vár felé nemzeti zászló alatt.

Regina az egyik este kiment, hogy talán a Dunapartról áthallja a nagyszerű harczt, melynek kezdetét mindenütt az napra várták. Mikor az udvarra lépett, a hátulsó kerítés mellett csákós fejeket pillantott meg és rá nagyhamar egy alakot, ki átveti magát a kerítésen és egyenesen felé tart.

Regina nem ijedt meg tőle. Megállott és bevárva, míg mellette volt, nyugodtan mondá.

— Vigyázzon, itt a sarkon az ellenségnek egy órállása van.

— Tudjuk. Rejtsen el, míg az alkalmas pillanat megérkezik, hogy odább mehessünk.

Regina ez egy szóból annyit megértene látszott, hogy ezeknek bajos lesz nyilván mutatkozni és minden gondolkodás nélkül rejtekhelyet mutatott a hadfiaknak a kamrában és a kamrából feljáróval bíró padláson. Pár percz múlva hat embert rejtett a padlás.

Regina, mintha semmisen történt volna, ment a Duna felé. Mire körülnézett, már ott lábatlankodott körülötte egy olasz, nagy igyekezetet fejtve ki idegen szólásmódjával és kézjártatásával annak megértetésére: mennyire tetszik neki a leány. Regina megborzadt. Nem magát féltette, hanem aggodalmasan tekintgetett a ház felé, a hol most már alig vannak biztosságban az elrejtettek. Az olasz hadfi végre, talán hogy szavait jobban megértesse a leánynyal, húzni kezdé őt a ház felé, hogy ott majd jobb alkalma lesz magát megértetni.

A padláson levők láttak mindent és megértették a helyzetet, de eszükbe jutott az, hogy nemcsak az ő kötelességük a leányt szorongatott helyzetéből kiszabadítani, hanem reájuk nézve is sokkal jobb lesz, ha ők lepik meg az ellent, mint ha az ő rejtekhelyüket fedezik fel. Elhatározásuk kész volt: éle-

tők árán is tovább menni és utközben a leányt az ellenség öleléseitől megszabadítani.

Az olasz katonának saszemeit azonban legerősebb valamásai közben sem kerülhette el a legcsekélyebb mozgás sem, ami a házban történt. Mikorra a magyar legények a padlásról leértek az udvarra, akkorra az olasz is meglátta őket és egyet orditva:

— Maledetto! kihuzta szuronyát és leszurta a leányt, azután menekült, hogy társait az őrségnél avizálja.

Két hét múlva ott volt az a hat magyar is Buda vár ostrománál. Midőn a diadalzaj, az öröm kifakadásai után az, ki a hat embert akkor vezette, ráemlékezett a két hét előtti kalandra, fölkereste a zsidó házat. Összetört, kétségbeesett asszony jött elébe, ki megértve, hogy kit akar meglátogatni a katona úr, szóttalanul csak a szemeivel merőn a levegőbe nézve vezette őt ki a temetőbe, a temetőben egy új sírhoz, a melyeknek a fejfája helyén csak a két térdnek nyomásai látszottak.

A hadfi letérdelt a sírhoz és nem igyekezett könyeit letörölni:

— Szabadsághősért nem szégyen könyezni!

Szabadsághősért! szabad-e azt mondani egy önfelálozó zsidóleányról szabad-e csak egyszerre emliteni is a névtelen félistenekkel? Pedig ő is névtelen félisten volt a szegény zsidóleány, a kinek fiatal vérét ontották ki a hazaszeretet oltárán.

A szegény leány atyja is ott maradt, nem tért többé vissza övéihez; hogy mi lett belőle, ki tudná megmondani. Felesége siratta őt mint halottat és özvegyi fátyolt öltött, melyet többé le nem tett. Mult héten temették őt, kinek egyedüli vigasza volt, hogy szeretettei a hazáért szálltak sirba. Kevesen kísértük koporsóját és e kevesek közt is csak én tudtam éltének gyászát.

Egy honvéd.

Mit akarunk?

A magyar zsidó községek kerületi elnökök e héten tanácskozásra gyűltek össze az ország fővárosában. Ott voltak Dr. Rosa Szegedről, Leopold Sándor Szegzárdról, Dr. Ligeti Székesfehérvárról, Hollender Eperjesről, Schweiger Márton Budapestről, Schmidl Albert Losoncziól és a kolozsvári és brassói hitközségek derék képviselői. Az ország minden részéből jöttek, hogy minden vidék zsidó felekezetű lakosainak kívánságait érvényesítsék. E férfiak a magyar zsidóságnak méltó szószólói. Megérdemlik a bizalmat, mely őket környezi. A küzdelemben megedzett erők, kik nem most fáradnak először a felekezet érdekében. Hazafiak, kiknek lépéseit a nemzeti haladás géniusa vezérli.

Valóban nagy erkölcsi bátorság kellett ahhoz, hogy most, midőn az ellenséges áramlat a zsidó magyarok legüdvösebb és leghazafiasabb eredményeket célzó törekvéseit is megsemmisítéssel fenyegeti, hogy e férfiak most határozták el magukat azon nagy akcióra, melytől a magyar zsidóság egész jövője függ.

Helyesen cselekedtek!

Nem alamizsnát jöttek kunyorálni, hanem eljöttek, hogy emberi jogait érvényesítsék a haza és a felekezet érdekében. Eljöttek, hogy végre ledöntsék ama szégyenletes válaszfalat, mely bennünket, zsidó magyarokat ez ország más felekezetű polgártársainktól elválaszt, eljöttek, hogy befejazzék azt a kulturális missziót, melyre 1868-ban vállalkoztak, de a melyet nem teljesíthettek, mert a felejthetlen Eötvös után következő vallásügyi miniszterium a korszellem igényei iránt nem birt ama fogékonysággal, mely okvetetlenül szükséges lett volna a nagy mű befejezéséhez.

Trefort ur közelebb állván azon eszmékhez, melyek Eötvös lángszellemét termékenyíték, kétségkívül átlátja a zsidó községkerületi elnökök követeléseinek jogosultságát. Hiszen, a mit ők olyan szerényen kérelmeznek, azt az ország más felekezetei már régen túlhaladott álláspontnak tekintik. A mit akarunk, azt nem egyedül a zsidó felekezet, hanem a haza, a nemzeti szellem fejlődésének érdekében akarjuk.

Azt akarjuk, hogy a kormány terjesszen az országgyűlés elé törvényjavaslatot a zsidó felekezet be-cikkelyezése végett.

Azt akarjuk, hogy ebből kifolyólag biztosítsák az a jogi alap, melyre egy egészséges községi szervezetet építeni lehessen.

Azt akarjuk, hogy ne tekintessünk egy a nemzet testéhez nem tartozó, hanem csak kiveteles törvények által hozzá csatolt elem gyanánt.

Mert e helyzet bénítja a magyar zsidóság nemzeti és erkölcsi emelkedését, és nagyban növeli azt az áramlatot, mely a magyar zsidóság üldözését irta szennyas zászlajára.

Trefort miniszter sok tekintetben méltó követője dicső elődének, Eötvös Józsefnek. Régi tradíciók kötik őt a haladás és szabadelvűség elveihez. Nem kértelkedünk hogy e tradíciókhoz hű marad és hogy befejezni fogja a művet, melyet Eötvös után csak ő vihet keresztül Magyarországon.

Dr. G.

Nem nekünk szólt.

Akármiféle vádat emeljenek is ellenünk az antiszemiták és az ezek erőszakos befolyása alatt álló elemek, az sem nekünk, sem másoknak meglepetés nem lehet. Annyi bizonyos, hogy akkor, midőn nekünk olyan szemrehányást tesznek, ami

a legtávolibb jogosultságnak is csak némi színezetét magán viseli: saját magunk közt még jobban igyekezünk ana állítólagos hibát ostorozni, mint ahogy ezt mások tennék. Ily eljárást még oly hibával szemben is követünk, a mely — ha tényleg léteznék is — nem mi vagyunk okai.

Igy pl. ha valaki ezelőtt azzal vádolt minket, hogy egyedül a kereskedelemmel foglalkozunk, nem birtuk még állítását oly tények felsorolása által megczáfolni, mint a hogy ezt hasonló váddal szemben ma tehetjük. Hadd beszéljenek itt a megbízható hivatalos statisztikai adatok:

Van ugyanis Budapesten (egyelőre csak a fővárost vesszük e tekintetben zsinórmértékül) a legújabb népszámlálás szerint zsidó: 1842 szabó, 1958 napszámos, 166 pék, 620 cipész, 177 asztalos, 241 mészáros, 215 lakatos, 464 könyvnyomdász, 209 kárpitós.

Ez tiszta, megczáfolhatatlan tény, mely azt bizonyítja, hogy a tisztességes polgári foglalkozások bármely ágán aránylag eléggé tekintélyes számban vagyunk képviselve. Pedig jól tudjuk és tudja velünk az egész társadalom, hogy nem a mi hibánkból kellett egy bizonyos időpontig csaknem egyesegyedül kereskedelemmel foglalkoznunk. De alig tünt fel számunkra a korszellem parancsolatára a szabadságnak első napsugara, már minő változás állt elő a foglalkozási nevek különféleségét illetőleg. Oly tünemény ez, mely más, hasonló előítéletek ellen küzdő, de kevésbé őszinte és — mondjuk ki nyíltan — kevésbé hazafias, becsületes jellemű népfajnál még egy századév múlva sem lett volna észlelhető.

Arra a vádra nézve tehát, hogy elárasztjuk az iskolázott pályákat, csak azzal felelünk, amit az „Egyenlőség“ legutóbbi számában mondott és a mi minden zsidó magyar nézetét tolmácsolta: hogy, ha — ugymond — körülbelül 700,000 tagból álló hitfelekezet kebeléből, mely annyi intelligens elemet foglal magában, csak egy szolgabíró választanak, akkor ez legalább is indokolja azt a jelenséget, hogy a zsidóknak kereskedelemmel kell foglalkozniok, a mi bizony nem igen ébreszti a közügyek iránti élénkebb érdeklődést.

Hogyan mondhatja tehát valaki azt, hogy az iskolázott pályákat nagyon elárasztjuk, midőn ugy a választás, mint a kinevezés útján betöltendő hivatali helyekből még annyit sem kapunk, a mennyi számarányunkhoz képest is minket igazságosan és méltán megilletne? Hanem hát ilyen az antiszemitizmus logikája. Ha kereskedelemmel foglalkozunk és iparral, földműveléssel, akkor azt mondják, hogy a közügyek iránt nincs érzékünk, ha pedig a közügyek iránt tanúsítunk élénkebb érdeklődést, akkor meg arra intetünk, hogy az „iskolázott pályákat“ el ne árasztjuk.

Azonban térjünk vissza a mondott vádhoz és vizsgáljuk meg, milyen alpból indult ki e figyelmeztetés, ez »atyai« intés? Mert hát valami mégis van a dologban. Igen, nagy azoknak a száma, a kik kivatalokra aspirálnak. De ezek az aspiránsok nem zsidók. Hogyan van tehát az, hogy mégis a zsidót ütik azért, a mit a nemzsidók vétkeznek? Talán azt az elvet követik: »A lányomnak szólok, hogy a menyem is értsen belőle?« Vagy az egyszeri paraszt példáját követik, aki mindig csak a jó lovat ütötte, mert — ugymond — »a rossz lovat ugyis hiába ütöm?« A valószínűség e mellett szól. És ebből is láthatjuk napnál világosabban azon szomorú tény, hogy mindenütt és mindenkor csak a zsidót választják ki bünbáknak a társadalom bármely hibájáért, bárminő körülmények közt.

Mendenki tapasztalhatja azt, hogy pl. a vidéken minden jómódu paraszt »urnak« taníttatja a fiát. A városban még szegény szolgák, kézművesek is követik ezt a példát. Így növekedik fel egy egész serege azoknak, akiknek életmódja az »urhatnám polgár«.

Ehhez járul még az a körülmény is, hogy azoknak a nemzsidó ifjaknak a száma egész legió, akik vagy előítéletből, vagy rossz számításból épen nem akarnak semmiféle polgári állást elfoglalni, hanem csak rangos hivatali állást. Hát ilyen körülmények közt nagyon természetes, hogy kevés a hivatal, sőt kevés volna még akkor is, ha Magyarországon még kétszer annyi hivatal volna, mint a mennyi tényleg van. És ez a hivatalhajsza vagyis »az iskolázott pályák elárasztása« mindaddig fog tartani, a míg »ur« és nép közt olyan tétőngő ür lesz, amíg a gentry lesz az uralkodó osztály és nem a polgári elem, amíg a kézművest, a napszámost emberszámba nem veszik és csak a gentry rabszolgájának tekintik.

Nem a maga helyén lettek tehát elmondva az intő szavak, mert a zsidók bizony még mai nap is inkább lépnek olyan pályákra, a hol egyedül a szorgalom és a tehetség nyújtják a létezés garanciáját és nem a protekció, amire ők szegények vajmi keveset építhetnek. A gentry és más efféle elem

deputációja előtt ez intésnek lenne értelme, de zsidókat ilyenre figyelmeztetni, valóban merő szószaporítás, melynek értelme nincsen.

B. M.

A pártok egyesítéséhez.

Ezen lapok utolsó számában többen foglalkoztak azon eszmével, hogy mitevők legyünk a visszasságok megszüntetésére, melyek a zsidó hitközségek fejlődését és áldásos működését eddigelé oly nagy mértékben megakadályozták.

Megvallom, mind azon tisztelt cikkirók, kik nézetüket ezen lapban nyilvánosságra hozták, nézetemmel meg nem egyeznek, mert hát szerény nézetem szerint egy betegséget orvosolni, és pedig gyökeresen orvosolni a nélkül, hogy a betegséget alaposan megvizsgáljuk, teljes lehetetlen.

Tekintsünk vissza azon indokokra, melyekből azon sajnálatra méltó betegség keletkezett.

Az 1868-ki kongresszus megalkotta az ugynevezett kongresszusi szabályokat, melyek a minoritás tiltakozása dacára szentesítették. Azon vitatkozni: helyesek-e a kongresszusi szabályok, az ezen időben felesleges, mert ha azok valóságosan megfelelnek is, azok most határozottan károsak, és semmi esetre sem hathattak volna oly üdvösen a hitközségek fejlődésére, mint már károsan hatottak, mert a magyarországi hitközségi életet egy századdal visszalökték. Nem akarom kárhozatni a kongresszusi többséget, kik a majoritási joggal élve a minoritás ellenvetéseit tekintetbe nem vették és nem gondoltak arra, hogy egyházi dolgokban majorizálni nem üdvös, mert a kongresszusi majoritásnak többsége oly személyekből állott, kik őszintén megvallva, a magyarországi zsidók kitűnőségei közé tartoztak, kiket büszkén nevezünk hitrokonainknak, de a hitközségi életet talán alaposan nem ismerték, nem ismerték a zsidóság egyéniségét. De nem is akarom kárhozatni a kongresszusi kisebbséget sem, mely nem a következő kongresszusban kereste sérelmei orvoslását, hanem az eddig fenállott hitközségek egységét szétszakította, a chaszidimokkal szövetkezve, kiktől addig annyira idegenkedett, és az országgyűlésnél keresett orvoslást. Az országgyűlés helyesen határozta, hogy miután a kongresszusi szabályok állítólag a vallás és lelkiismeret-szabadsággal meg nem egyeznek, ezeknek karhatalmi végrehajtása megszüntetendő legyen. Ennek következtében utasította a vallás és közoktatási minisztert, hogy a kongresszusi, ugyszintén az orthodox párt emlékiratait tanulmányozza, és az ügy rendezésére vonatkozó törvényjavaslatot terjesztszen a törvényhozó testület elé.

De mit-tett a vallás és közoktatási miniszter?

A helyett, hogy ragaszkodva az országgyűlés határozatához, a helyett, hogy hiven ragaszkodott volna ahhoz az elvhez, melyen a kongresszus összehívása alapult, vagyis a helyett, hogy a két párt ismert pártvezetőit összehívja, azokkal törekedett volna a panaszos kongresszusi szabályokat oly értelemben módosítani, hogy az orthodoxok is belenyugodtak volna: a vallás és közoktatási ügy akkori minisztere, Pauler ur ő exczellenziája, mind ezt nem tette, hanem az orthodoxok szentesítésre benyújtott szabályait helyben hagyta, és így a pártviszály fejlődését pártfogására méltónak tartotta.

Igy tehát, a mennyiben a kongresszusi párt és az orthodox párt a zsidóság hitelvi egysége ellen vétkeztek, azért egyedül csak a vallás és közoktatási miniszterium vádolható, az a vallásügyi miniszter, a ki az akkori két párttól nem emelkedett, hogy az annyira elharapódzott pártviszályt a hitközségi életből kiküszöbölje.

Ezen a bajon segíteni kell, és pedig mennél hamarább, mert igen sok tenni valója van a zsidó hitközségeknek, amit csak egyesült erővel lehetne elérni.

De hogyan és mely alapon történhet az egyesség?

Korántsem az 1868. kongresszus, vagy az orthodox szabályzatok alapján történhet meg az egyesség, mert egy párt sem fogja a másik szabályait el-

fogadni, hanem az egyedüli bázis a zsidó egyházi autonomia, melynek kivívása után újabb egyetemes ülés volna egybehívandó, a hol az eddigi ellenszenv kölcsönös koncessziók által örökre megszűnnék.

A haza bölcséről, Deák Ferenczről beszélük, hogy a 60-as évek elején Bécsben járt, és ez alkalommal Schmerling érintkezést keresett, és talált hazánk nagy fiával. — Schmerling fejtegette az októberi és februári pátens üdvös hatályát, és igyekezett ezt a magyar alkotmánnyal összeférhetőnek bizonyítani, vagyis bizonyítani azt, hogy az októberi pátens alapján az ország kívánalmi és alkotmánya csorbát szenvedni nem fognak. Deák Ferencz erre csak azt válaszolá: hogy ha én atillámat begombolni akarom, de már kezdeténél a gombolást elhibázom, azután hiába igyekezem a gombolást rendbe hozni. Az atillát egészen ki kell gombolni és a gombolást ujonnan elülről kezdeni.

A bölcs nézete hitfelekezeti ügyünkre nagyon alkalmazható!

Ha a felekezeti testünket egy erős, ily minden viharok ellentálló öltönyvel akarjuk ellátni, és azt nagyon hiszem, hogy akarjuk, akkor az öltönyt, melynek begombolását az 1868-iki kongresszuson elhibáztuk, újra kellene kigombolnunk és a munkát elülről kezdeni.

Véleményem szerint ily eljárást tartok czélhoz vezetőnek, és ezt a boldogult b. Eötvös József személyi és szellemi rokonának, ugyszintén hitsorsosaim szives figyelmébe ajánlani bátorkodom.

Vác, december 28.

Reiser László.

A restauráció és a zsidóság.

Végbement az egész országban a tisztujítás és tapasztalhattuk, hogy a magyar értelmiség nem sokat hederített Istóczyékra, bármily fontoskodással tolják is ezek magukat az előtérbe. Az intelligencia szeretett ugyan zsidóellenes frázisokat hangoztatni, de most már ismeri azokat a madarakat, melyek legelőször kezdték a hepp-heppet fütyülni és úgy vélekedik, hogy Verhovay programja elenyészően csekély pont a magyar nemzet teendői közt. Megválasztja a zsidót közigazgatási bizottsági tagnak vagy szolgabírónak, árvaszéki elnöknek, ha arra alkalmasnak találja, rábizza egész járások, egész megyék egészségügyét, ha honnét lelkiismeretes embernek tudja. Azt az egy példát kivéve, sehonnét se hallottuk, hogy az értelmiség az antiszemitizmust bevitte volna a megyeház termébe, de a józanabb elem sokkal hazafiasabb, semhogy oda bocsátaná a fórumra azt, a kinek csak a »Fortuná«-ban van helye, vagy politikai, társadalmi szerepet juttatna a jelszónak, melyet legfelebb a lebujsokban, utszéli csárdákban lehet hangoztatni — a policzáj távollétében.

Megelégedéssel konstataljuk, hogy az antiszemita népbolondítók a tisztujítás alatt némaságra voltak kárhozthatva. Senkit se buktattak ki csak azért, mert — zsidó.

Igaz, hogy nem akadt sok kibuktatni való zsidó, hogy a megyei közigazgatásban az izraelita elem igen csekély arányban van képviselve.

A mi egyrészt onnan van, hogy a megyei szolgálat mindenha egyes befolyásos családok monopóliuma volt. A polgári elem, mely nálunk a nagy városokban is csak most kezd erősödni, izmosodni, eddig ugyszólván távol tartotta magát onnét. Iparos, kereskedő sohasem aspirált megyei hivatalra.

De a polgári osztályból kikerülő lateinerek sem igen találhatnak helyet a megyénél, mely ósdi szervezeténél fogva a modern állam követelményeinek ez irányban sem tud eleget tenni.

Egyelőre amig csak egy more patrio megy, a tisztujítás meg az adminisztráció maradnak az eddiginél, a régi megyében a régi szellem fog uralkodni ezentúl is, úgy mint eddig.

Lassankint be fog tódulni a megyei termekbe az új kor szele is. A falvakban, mezővárosokban gyarapodni fognak a modern elemek, melyek nem örökség útján, de véres verejték árán szerzett pénzért jutnak a föld birtokához, melyek a nehezen szerzett földet meg tudják jobban becsülni, a tudomány mai állásának megfelelő intenzív, raczionális gazdálkodási rendszert fognak meghonosítani, a vidéken a modern, gyors demokratikus szellemű adminisztráció fog szükségessé válni; a nép meg fogja ismerni az új elemeket, azokban természetes szövetséges társakat fog látni és akkor a régi avitikus rendszer el fog bukni magától.

A megyéket az alkotmány bástyáinak szokták nevezni. A statisztika bebizonyította, hogy a magyarság nem a »megyék«-ben, hanem a városokban terjed; ott izmosodik, ott gyarapodik, ott alkotja meg a nemzet fennmaradását biztosító erős várakat, ott fejleszti ama tényezőket, melyek által egy nép modern életrevaló nemzetté válik.

Ezt az eredményt a polgárság és — büszkén mondhatjuk — a zsidóság értelmiségének, hazafiságának köszönheti, és azért bizton hisszük, hogy a városi tisztújítások alkalmával a polgári elem — nem téve különbséget zsidók és nem zsidók közt — vállvetve fog tovább haladni a megtört úton, a kitűzött nagy cél felé. S. . .

*

Csantovárról írják nekünk: Tekintetes szerkesztő ur! Bács-Bodrogmegyében nagyon simán folyt le a tisztújítás. — Majdnem mindenütt, a hol csak lehetséges volt, megmaradtak a régi tisztviselők, kik valóban olyan lelkiismeretesen és annyi hazafissággal teljesítették eddigi kötelességüket, hogy jobbakkal alig lehetett volna őket helyettesíteni. Egy árvaszéki ülnöki állomás, mely az eddigi tisztviselője betegsége folytán megüresedett, egy újabb férfiú által lőn betöltve és pedig a négy jelölt között győzött dr. Pataki Mihály ur, a mi eléggé illusztrálja közönségünk jó indulatát és a jogegyenlőség eszméi iránt való lelkesedését, annál is inkább, mert Pataki ur zsidó felekezete daczára sem akadt olyan ellenfélre, a ki az antiszemitizmus ismeretes frázisait vele szemben használta volna a közönség izgatására és elbolondítására. Azonkívül a számvevő tisztek sorába is egy zsidót választottak meg (Hubait). Hogy megyénkben mennyibe veszik a Verhovay és társai elveit, azt ennél is jobban bizonyítja az a tény, hogy 13 orvosi állomás között 8 zsidó orvos által lett betöltve.

Legyen szives, tekintetes szerkesztő ur, ezen adatok közzététele által hozzájárulni azon tévedés eloszlatahoz, mintha az antiszemita népbolondításnak megyénkben is termékeny talaja volna. Itt zsidók és nem zsidók közt a legjobb viszony uralkodik, amit a bujtogató röpiratok és a szennyirodalom egyéb termékeivel felbontani soha sem fognak. Basch I.

A kerületi elnökségek emlékirata.

A következőkben közöljük az izr. község-kerületi elnökök emlékiratának azt a részét, mely általános vonásokban tünteti fel a programot a jövő teendőire nézve és elég nyomatékosan hangsúlyozza a mostani helyzet tarthatatlanságát. Az okmány eme része következőleg hangzik:

Fájdalmasan érint bennünket, valahányszor az autonóm hitfelekezet illetőségéhez tartozó zsidó ügygyel foglalkoznak az ország törvényhozó testülete, hatóságai, holott hazánk egyéb hitfelekezetei saját autonóm jogkörükben rendezik ügyeiket és szereznek érvényt határozataiknak. A kongresszusi statútumoknak legfelsőbb helyen történt szentesítésével felekezetünknek is megadatott ugyan az önkormányzati jog, de míg a keresztény felekezetek autonómiái törvényes biztosítékokkal ellátva, addig a zsidók autonómiájára az 1870. márczius 18-ki képviselőházi határozat a vallás és lelkiismereti szabadság elveit hozta alkalmazásba.

E képviselőházi határozat óta erkölcsi kötelességérzet tartja csupán össze hitközségeink adózó tagjait, s mégsem tagadhatja meg senki azon nagy haladás elismerését, mely községeink intézményei körül — bár a közmivélődés bár a magyarosodás szempontjából észlelhető; de kétségkívül sokkal nagyobb — és minden idegen beavatkozást feleslegessé tévő — eredményeket mutathatnánk fel, ha felekezetünk hatalmi tényezők hiányában nem volna.

Ez okból képezi buzgó kívánságunkat nemcsak az, hogy erős hitközségek és feloldhatlan községi kötelék létesítésével felekezeti életünknek szilárd alapja megvetessék, hanem egyáltalán hitfelekezetünk autonómiájának törvényes biztosítása is, vagyis annak elérése, hogy a zsidó hitfelekezet a törvényhozással az önkormányzati joggal felruházott felekezetek sorába felvétessék.

Midőn felekezeti ügyeink rendbehozása irányában ezen nézeteinknek és óhajainknak Nagyméltóságod előtt kifejezést adni bátorodunk, akkor tesszük ezt annak biztos tudatában, hogy Nagyméltóságodban a rend, kultúra és jogegyenlőség utáni törekvéseinknek pártolójára találunk.

A minek megvalósításához ezelőtt 15 évvel oly közel állottunk, annak létesítése most Nagyméltóságod kegyes intézkedéseitől van függővé téve. Nem képezhet e téren akadályt az ismert 1870. képviselőházi határozat, mert a képviselőház rég elhagyta azon ösvényt, melyen e határozat kimondásának idejében haladt és fel nem tehető, hogy a magyar törvényhozással, mely a hitfelekezeteket önkormányzati joggal ruházta fel, a zsidó hitfelekezetet kiveteles helyzetben hagyja.

A mi pedig a zsidóságot illeti, melynek látköre a küzdelmek hosszú ideje alatt immár megtisztult, annak történelme majdan új lapot fogna nyitni Nagyméltóságod azon újabb érdemének megörökítésére, hogy biztosítani méltóztatott számunkra a jogokat, melyeknél fogva a haza és felekezet érdekeit, mint autonóm egységes hitfelekezet is, előmozdítani képesek vagyunk:

Egész bizalommal járulunk ennél fogva Nagyméltóságod elé azon alázatos kéréssel.

Méltóztatassék hitközségeink czélbavett rendezésénél az általunk fentebb indítványba hozott elveket alkalmaztatni, továbbá pedig kegyelmesen oda hatni, hogy a zsidó hitfelekezet közegeinek és községi testületeinek a törvényes önkormányzati jog oly módon biztosittassék, mint azt az országban létező »törvényesen bevett« vallásfelekezetek élvezik.

Kik is kitünő tisztelettel vagyunk sat.

Kelt az izr. községkerületi elnökök gyűlésének Budapesten, 1883. évi december hava 23-án tartott üléséből.

(Aláírások.)

Egy interpelláció.

Sz a tmár, decz. 27. Tekintetes szerkesztő ur Engedje meg, hogy azon férfiakhoz, a kik f. é. decz. hó 24-én a vallás és közoktatásügyi miniszter urnak a lapokban közölt emlékiratot átnyújtották, hogy azon férfiakhoz, kik az emlékiratban a magyar zsidó hitfelekezet önrendelkezési jogát, egyházi autonómiáját követelik, egy szerény kérdést intézzek. E kérdés oda irányul, vajjon e férfiak, kik tudvalevőleg a neolog táborból kerültek, érintkezésbe tették-e magukat az orthodox zsidók vezérférfiaival? Tudtunkkal azt nem tették, a mi nagy hiba volt egyrészt azért, mert ilyen mellőzések által az ellentétek annál nagyobbak lesznek de hiba volt főleg azért is, mert az orthodoxok részéről megbízást nem nyervén, a kerületi elnökségek által benyújtott emlékirat beszélhet ugyan a neolog zsidók nevében, mint az ő specziális kívánalmaikról, de az orthodox zsidók vagyis felekezetünk nagyobb részének óhajait nem tolmácsolhatták. Én jól ismervén elvtársaimnak a szóban forgó ügy felőli gondolkozását és

merem állítani, hogy legnagyobb része szívesen csatlakozott volna olyan akcióhoz, mely felekezetünk autonómiájának kivívását célozza. Sajnálom, hogy neolog hitrokonaink és azok intéző körei olyan kevés hajlandóságot mutatnak a tranzakcióhoz, pedig csakis ez uton lehetne üdvös célokat elérni. Ez idő szerint még ismeretlen előttem, hogy elvtársaim minő állást foglalnak el neolog hitrokonaink ez újabb fellépésével szemben, de azt tudom, hogy roppant visszatetszést szült a mellőzés ez önkényes eljárása. Akárki nek eszméje volt, helytelen volt, mert a midőn a zsidó hitfelekezet egységének megerősítése érdekében valamit tenni akarunk, első sorban mindent kell kerülnünk, a mi ez egységet veszélyeztet. Az orthodoxok mellőzése pedig határozottan nagyobbítja a válaszfalat és egy indokkal szaporítja a súrlódást, melynek sajnos következménye a magyar zsidóság jelenlegi visszahelyzete.

R. L.

Azon t. előfizetők számára, kiknek előfizetésük jan. 1-én lejárt, lapunk e heti számához postautalványokat mellékelünk. Kérjük a t. előfizetőket megrendeléseiket mielőbb megújítani, hogy a lap szétküldése iránt tájékozva legyünk.

H I R E K.

— Fassel B. Hirsch, A zsidó theologiai tudomány egyik legkiválóbb ismerője, a 83 éves nagykanizsai rabbi Fassel B. Hirsch e hó 26-dikán Nagy-Kanizsán meghalt. Az elhunyt rabbi Morvaországban lett meghiva a nagykanizsai rabbiállomásra, melyet körülbelül 30 éven keresztül elfoglalt. A nagykanizsai zsidó község kulturális haladását nagyrészt e férfinak köszönheti, aki fáradhatlan buzgósággal iparkodott a hitközsegi intézményeket a korszellem igényeihez képest fejleszteni. Nem volt magyar születésű, de azért mindig hazafias szellem vezérelte őt minden elhatározásában. Neje, Fassel Jozefa szül. Arnstein következő gyászjelentést adott ki: „Fassel Jozefa szül. Arnstein, a maga valamint az alantabb említett gyermekeinek, unokáinak, dédunokáinak, testvéreinek és egyéb rokonainak nevében mélyen szomorodott szívvel jelenti felejthetlen férjének, illetve atyának, nagyatyának, dédatyának és testvérnek: Fassel B. Hirschnek, nagykanizsai főrabbinak, az arany érdemkereszt és az osztrák orosz és szász nagy arany érem tulajdonosának, több napi szenvedés utáni elhalálózását, mely 83 éves korában decz. 26-án éjfél 12 órakor bekövetkezett. Béke poraira! Fassel Zsigmond, Fassel Jakab, Fassel Frigyes mint fiai; Auspitzer Johanna, Frischauer Czeecil, Sztérényi Julia, Politzer Katalin, Sonnenschein Róza mint leányai; Fassel Manó mint testvér. Auspitzer Henrik, Sztérényi Albert, Dr. Politzer Simon, Dr. Sonnenschein S. II. mint vők; Fassel Regina, Fassel Zsófia, Fassel Ernesztin, mint menyek. Fassel Lajos, Sarah, Anna, Bernhard, Fanni, Hermin, Adél, Ottilia, Miksa, Guidó, Berta, Gizella, Rudolf, Flóra, Gizella és Bruno, Starke Emil és Bertalan, továbbá Auspitzer Mór, Zsigmond, Ignác és Leontin és Frischauer Bertalan, Emil és Ottó, továbbá Szombati Adolf és neje, Sztérényi Bertalan, Hugó, József, Szinger Ede és neje, Sztérényi Leo, Beni, Fani, Leo és Sonnenschein Mór mint unokák. Végre Szombati Etelka és Sándor mint dédunokák

— Okányi Schwarz Ábrahám december 26-án reggel meghalt. Az elhunyt széles körökben ismert és tiszteletre méltó alakja volt azon földbirtokos osztálynak, mely vas szorgalma és raczionális gazdálkodása által nagy sikereket tud elérni. Kora ifjúságától kezdve hozzá szokva a munkához, egész az utolsó évekig fáradhatlanul dolgozott. E munkás életének gyümölesként jelenkezik az az általános tisztelet, melyben részesítették és az a nagy vagyon, melyet utódai számára gyűjtött. Életmódját mint dúsgazdag ember sem változtotta meg, úgy élt ekkor is mint egyszerű gazdálkodó, egyedül a földmívelésnek szentelve idejét. Csak a környékbeli szegények érezték vagyoni gyarapodását, mert azzal egyenes arányban nőtt jótékonyága is. Schwarz Ábrahám valóságos típusa volt a munkás és hazafias zsidóknak, kik távol minden nagyragyástól, az emberiség igazi feladatait teljesítik. Az elhunytat pénteken temették, mely alkalommal Dr. Kohn Sámuel megindító beszédben tolmácsolta azokat az érzelmeket, melyek e férfi ravatalánál minden magyar zsidó keblén átvonultak.

— Az izr. községkerületi elnökök küldöttsége, mely a vallás és közoktatásügyi miniszternek e héten átnyújtotta az általunk más helyen ismertett emlékiratot, a következő tagokból állott: Schweiger Márton (Budapest), Pollák Károly (Trencsén), Schמידl Albert (Losonez), Leopold Sándor (Szegszárd), dr. Ligeti József (Székesfehérvár), Hollender Leo (Eperjes), dr. Várhelyi Rósa Izsó (Szeged), Aronsohn Löbl (Brassó) és Horowitz Sámuel (Kolozsvár). A küldöttséget Schweiger Márton vezette. A küldöttség után Tisza Kálmán miniszterelnökhöz ment, a hol a királyné ő felsége születésnapja alkalmából hódolatteljes üdvözlőváltatának adott kifejezést. A küldöttség érzelmeit e helyen dr. Ligeti József tolmácsolta. A miniszterelnök ez alkalommal azon reményének adott kifejezést, hogy ha a magyar zsidók a jövőben is úgy mint eddig, minden erővel előmozdítják a haza jólétét, akkor az antiszemita mozgalom, melynek a nemzet jó hírneve érdekében soha megindulnia nem lett volna szabad, mentül előbb meg fog szünni.

— Verhovay még nem ül és lapja, a csángó-pénzt sikasztó antiszemita főközlöny még mindig megjelen. Mennyit ordított volna a még mindig nem ülő gentleman, ha más lap tűzött volna ilyen szemérmetlen játékot a törvénynyel? Ő, a ki folyton zsidó fufangról, zsidó ravaszágról beszél, a raffineria és a szélhámosság eddig túl nem haladott leleményességével igyekszik bíróságot és közönséget egyaránt megcsalni. Egyszer azt is hazudta, hogy sikkasztásai népszerűségének oly keveset ártottak, hogy szintén elhalmozzák a szebbnél szebb kaucazióajánlatokkal és ime most kitűnik a humbug, mert ha tényleg kapott volna ilyen ajánlatot, bizony nem üzné tovább is azt az undok szélhámosságot a Csatár kaucaziójával. A fötügyesség úgy látszik, végre megúnta Verhovaynak törvénykijátszó masinációját és utasította a budapesti törvényszék kir. ügyészét a törvényes lépések megtételére. De különben a közönség is kezdi már átlátni, hogy a Függetlenség napjai meg vannak számlálva és visszaküldi a lapot, mely nemcsak becületét, de fennállása iránti hitelét is teljesen elveszté. De Verhovay még ezzel szemben is tovább üzi vakmerő hazudozásait és azt hirdeti „Előfizetési felhívásában,” hogy a Függetlenség január elsejétől „magnagyobbítva és új betűkkel” fog megjelenni. Még csak azzal kellett volna dicsekednie az „Előfizetési felhívásban,” hogy a szerkesztői iroda pedig a »Fortunában« lesz.

— A „Budapesti Hirlap” mai (szombati) száma »Antiszemita szövetkezet« cím alatt hosszabb pécsi »levelet« közöl, mely egy Tolna-, Somogy- és Baranyamegyéket behalózó antiszemitikus szövetkezet létrejöttének történetét és céljait a jövőre nézve adja elő. Ezen »levélhez« azután a maga ismeretes stílusában és szellemében a Budapesti Hirlap is bevezető megjegyzést csatol. Aki mindezeket elolvasta, okvetlenül be kell, hogy lássa, mikép itt vagy a Budapesti Hirlap antiszemitizmusának újabb sakkhuzásával van dolgunk, vagy pedig — s a cikk inkább ezen benyomást teszi ránk — a szélesebb körű antiszemitizmus egy agént provocateurjének sikerült felültetési műtétével. Más lapon ilyesmi nem is eshetik meg. A Budapesti Hirlapnak antiszemitizmusa már megszerezte ugyan neki a „józanabb Függetlenség” nevet, de a kérdésben forgó eset mutatja, hogy maholnap minden epitheton nélküli Függetlenség lesz belőle. A Függetlenség ugyanis annak idején, midőn a budapesti, zalai stb. csőceselék munkájában igéinek testté választ látta, szintén oly klauzulával látta el a maga ismeretes „tudósításait,” (mint ma a „Budapesti Hirlap,” hogy u. i. „megdöbentőnek” találja az említett levél tartalmát), noha megelőzőleg egy pár sorral „ép oly különös, mint érdekesnek” tetszik neki a cikk.

Valamint tehát a Függetlenség cikkeinek hatását az a kis betűkkel szedett záradék nem gyengítetté, ép úgy mindenki tudja, hogy mit jelentsen a Budapesti Hirlap mai levele. Azt ugyanis, hogy itt az ideje annak, mikép Tolna-Somogy- és Baranyavármegyékben antiszemita szövetkezet létesüljön és pedig az azon cikkben előadott szervezkedési alapon. Szól azonban e levél nemcsak az említett három vármegyének; egész Magyarországhoz van az intézve. Megtudja belőle a haza, hogyan kell eszéljosen eljárni, midőn antiszemita szövetkezetet alapít, hogy legjobb a megyei szervezkedés olykép, hogy 3—3 megye egy szövetkezetet alkosson, hogy a kormány ellenőrzésének kijátszása céljából Lipcsében kell nyomtatni az igazító röpiratokat, hogy husvét táján bizottságoknak kell bejárniok az országot, élükön pap-szónokokkal, kik a keresztény felekezetek mindegyikéből választvák sat. sat. Még csak az kellett volna, hogy a B. II. magát ajánlja hivatalos lapnak, mert hiszen annyi szolgálatok után méltán megilleti őt e ki-tüntetés.

HIRDETÉSEK.

Első budapesti butor-bazár

IV., Deák Ferencz-utca 7,

Ajánlja a t. közönségnek dusan
felzerelt raktárát fa- és kár-
pitozott butorokban, szál-
loda-, iroda- és kihaza-
sitási berendezéseket.Szabadalmazott gyer-
mekpólyázó szek-
rényeim fürdő-
készülékekkel 3
különféle

alakban

valamint
gyermekbu-
torok mindig
kaphatók.

Tisztelettel

Az „első budapesti

butorbazár“ Budapesten

IV. Deák Ferencz-utca 7 I. em

FRANKL B.

Butor-eladás nagyban és kicsinyben

Uj képes mintakönyv legújabb rajzokkal ár-
a frt 1.50. Eladása mindennemű butoranyagoknak,
valamint bel- és külföldi fák és furniereknek.

BUTOR VÁSÁRLÓKNAK

Hirdetéseket elfogad

november 1-jétől

kiadóhivatalunk

V., Széchenyi-utca 10. szám.

Bátorkodom ezennel tiszteletteljesen közzétenni, hogy a Wert-
heim M-féle üzleti helyiséget az „arany csizmához“ Károlyka-
szarnya, Károly-körtől átvettem, és valamint a Károlykaszár-
nya 17. sz. alatt letező cipőüzletemet, szintén a „Párizsi
cipőhöz“ címezve fogom tovább vezetni. A bennem 18 év óta
helyezett biza omért-hálás köszönetemet kifejezvé, kérem, azt írá-
nyomban továbbra is fentartani, és én azon leszek, hogy azt
minden irányban szoliditás által megérdemeljem. Tisztelettel**Schwarz József.**

Károlykört, a Rosner-féle kávéház mellett

ajánlja a gazdagon felszerelt cipő gyári raktárát nagyban és
kicsinyben, saját készítménye által legjobb és legolcsóbb árúnak el-
ismertetett, alapított 1866. évben.

Hőgyek számára.

| | |
|---|-------------|
| Kommod cipők eberlastin vagy bőrből | 1.— — 1.20 |
| Eberlastin vagy bőr kommod cipők sarokkal és csokorral | 1.60 — 1.80 |
| Eberlastin vagy bőr csatos cipők legegységessé csokorral | 2.30 — 2.50 |
| Eberlastin Regatta félramástalppal legfin. | 2.40 — 2.60 |
| Zergebőr „ kettős talppal | 2.50 — 2.80 |
| Lakk „ gondolható legf. minőségű | 2.80 — 3.— |
| Eberl. kamásnik 16 cm. magas, selyemzuggal és félramástalppal | 3.30 — 3.50 |
| Eberl. kamásnik 16 cm., magas, igen fin., gombokkal és csokorral | 3.50 — 3.80 |
| Eberl. kamásnik la kboritással félramástalppal igen elegáns | 3.50 — 3.80 |
| Kid- (keztübbőr) kamásnik selyem zuggal | 3.80 — 4.— |
| „ köröskörül lakkal bevonva legfin. minőségű | 3.80 — 4.— |
| Zergeb., vagy chagrain bőrkamásnik kettős talppal | 3.30 — 3.50 |

Urak számára.

| | |
|---|-------------|
| Papucsek legf. bőrből } sarok nélkül | 1.10 — 1.30 |
| Commod cipők „ „ | 1.20 — 1.40 |
| Pinczer cipők euggal mindkét oldalon | 2.50 — 2.80 |
| Regatta „ erős chagrain vagy zergebőrből | 3.40 — 3.80 |
| „ „ legf. borjúkid vagy szalonlakkból legjobb minőségű | 4.— — 4.30 |
| Zergeb. vagy Chagrainbőrcipők szegezve nagyon tartós | 3.80 — 4.— |
| Czugas cipők erős kettős talppal munkásoknak | 3.60 — 3.80 |
| Borjúbőr (Wichsbőr) legjobb fajta | 4.— — 4.50 |
| Borjúkid (keztübbőr) cipők legf. fajta | 4.20 — 4.50 |
| „ köröskörül lakkal bevonva nagyon finom | 4.20 — 4.50 |
| Minden fentvezettek előálló varrott talppal párja 50 krral drágáb- bak, továbbá nagy raktár leány-, fiu, és gyermekcipőkből a legolcsóbb árakon. Megbizások a vidékről utánvétellel pontosan és lelkiszeretesen eszközölktenek. Nem illők készséggel kicseréltetnek. | |

Képes árjegyzékek bérmentve.

ÉRTEBITÉS.

Tisztelettel értesítjük a t. hitköz-
ségeket, hogy az Egyenlőség ezentul min-
dennemű

közszégi hirdetéseket

közöl. Felkérjük ennél fogva a hitköz-
ségek tekintetes előjáróit, valamint a hit-
községek lelkeszi, hivatalnoki és tanítói
karát, hirdetéseiket az Egyenlőség kiadó-
hivatalának beküldeni, annál is inkább,
mert e lap elterjedtségénél fogva legbiz-
tosabb garanciát nyújt a hirdetés ered-
ménye iránt.

A hirdetési díj legolcsóbban szabatik ki.

Az Egyenlőség kiadó-hivatala.

(V. ker. Széchenyi-utca 10. sz.)

Előfizetési felhívás

Magyar Háziasszony

háztartási, gazdasági és szépirodalmi hetilap, a magya-
gazdasszonyok orsz. egyletének hivatalos közlönye
III. évfolyamára.

Szerkesztik:

Csiszér-Ugróczy Ida, Andrea és Vértess W. József.

Előfizetési árak:

| | |
|------------|--------------|
| Egész évre | 6 frt — kr. |
| Félévre | 3 frt — kr. |
| Negyedévre | 1 frt 50 kr. |

Előfizetések a »Magyar Háziasszony« kiadóhivatalához:
Budapest, Váci-kört 20. sz. intézendők.A »Magyar Háziasszony« hetilapból mutatószámokat bér-
mentesen küld a kiadóhivatal mindazoknak, a kik eziránt
hozzá — legzélszerűbben levelező lappal — fordulnak.

A MAGYAR HÁZIASSZONY kiadó-hivatala.

Budapest, váci-kört 20.

E szaklapnak egyik háztartáshól sem szabad hiányozni, mi-
után utmutatásai mellett több száz forintot lehet a háztartásban
megtakarítani.